Development of School Happiness-Life Scale

Dilek Kırnık, MEB, ORCID ID: 0000-0002-7261-7259
Ramazan Özkul, MEB, ORCID ID: 0000-0001-9757-6062
Oktay Dönük, MEB, ORCID ID: 0000-0002-4620-4944
Yusuf Altunhan, MEB, ORCID ID: 0000-0003-1329-854X
Yahya Altunkaynak, MEB, ORCID ID: 0000-0002-3128-7396

Abstract

Assessing students' views on school quality of life is guiding in improving and securing the quality of school education, but it is thought to provide a basis for improving the quality of education. In this context, it is aimed to develop a valid and reliable measurement tool for the quality of school life of students who study at primary education (primary-secondary) level. The study category is obtained from 6700 students who study at primary and secondary school levels in the 2019-2020 academic year in Malatya. For validity studies, exploratory and confirmatory factor analyses were carried out, and also item-total correlations were estimated. For reliability studies, Cronbach Alpha internal consistency coefficient and test-retest correlation coefficients were estimated using the relevant software. Exploratory factor analysis using promax rotation yielded the presence of three components with fifteen items. Factor loadings of the items range between ".533" and ".816". Extracted one factor explained 64.887 % of total variance. After these stages, whether three structures of the scale is appropriate or not was examined by confirmatory factor analysis. Goodness of fit indexes (CMIN=451.298, df=82, RMSEA=0.038, GFI=0.980, AGFI= 0.97, CFI=0.99, NFI=0.98, IFI=0.99, RMR=0.025) indicated that the construct validity of the scale has been provided. Cronbach Alpha coefficient of the scale was obtained ".921". The analysis of the test-retest scores gathered from 300 students for three week intervals revealed the score of ".827" indicating the instrument is reliable over time. The results of the analysis show that the School Happiness-Life (OMY) Scale is a valid and reliable scale.

Keywords: Students, School Happiness-Life, Scale Development

İnönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 22, No 1, 2021
pp. 603-627
DOI:
10.17679/inuefd.841270

Article type:
Research article

Received : 15.12.2020
Accepted : 23.03.2021

Suggested Citation

Kırnık, D., Özkul R., Dönük, O., Altunhan, Y. and Altunkaynak, Y. (2021). ***Development of School Happiness-Life Scale*** *, Inonu University Journal of the Faculty of Education*, *22*(1), 603-627. DOI: 10.17679/inuefd.841270

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The school is the place where all kinds of education and training are carried out collectively, as well as science, art, thought, etc. it is a movement that contains many different qualities and features (TDK, 2020). Although schools have an important place in individual life, their impact on thoughts, behavior and emotions is also remarkable. Each individual in the community usually assumes social status and roles according to their performance at school after a certain education. Therefore, the school should be seen as a living space, not just a learning center for the society.

Schools with social critical importance should care about the academic and social and psychological development of students, support them economically and ensure their full development. Students are trained in the schools where they spend most of their lives according to the expectations and conditions of the countries in which they live, while ensuring their development according to their level of learning. The main function of schools is to prepare students for life in their community. The level of quality of life is considered important, as schools responsible for performing this main function affect students' learning lives and attitudes.

In different definitions and explanations of the quality of School Living; It was emphasized that the satisfaction level of the students about the school was at the desired level, that all the individuals (students, teachers, administrators and other employees) in the school environment were satisfied with the school environment or that there was a general feeling of happiness in the individuals. Considering that this concept has an important effect on students 'future learning and social life, it has been considered important to determine students' perceptions of quality of life in schools.

Purpose

Assessing students' views on school quality of life is guiding in improving and securing the quality of school education, but it is thought to provide a basis for improving the quality of education. In this context, it is aimed to develop a valid and reliable measurement tool for the quality of school life of students who study at primary education (primary-secondary) level.

Method

The data of the study were collected from 6700 students who study at primary and secondary school levels in the 2019-2020 academic year in Malatya. For validity studies, exploratory and confirmatory factor analyses were carried out, and also item-total correlations were estimated. For reliability studies, Cronbach Alpha internal consistency coefficient and test-retest correlation coefficients were estimated using the relevant software.

Findings

Exploratory factor analysis using promax rotation yielded the presence of three components with fifteen items. Factor loadings of the items range between “.53” and “.81”. Extracted one factor explained 64.88 % of total variance. After these stages, whether three structures of the scale is appropriate or not was examined by confirmatory factor analysis. Goodness of fit indexes *(CMIN=451.298, df=82, RMSEA=0.038, GFI=0.980, AGFI= 0.97, CFI=0.99, NFI=0.98, IFI=0.99, RMR=0.025)* indicated that the construct validity of the scale has been provided. Cronbach Alpha coefficient of the scale was obtained “.92”. The analysis of the test-retest scores gathered from 300 students for three week intervals revealed the score of “.82” indicating the instrument is reliable over time.

Discussion & Conclusion

When the literature is examined, it is discussed that the concept of school life is evaluated in different dimensions and what the quality of school life covers especially for students studying in basic education (Epstein ve McPortland, 1976; Maele ve Houtte, 2011; Weintraub ve Bar-Haim Erez, 2009).

The developed measurement tool was applied to 6700 teacher candidates. In order to test the validity and reliability, the construct validity, the corrected item-total correlation, the Cronbach Alpha internal consistency coefficient. As a result of the analyzes, the scale which includes a total of 15 items consists of a three-factor structure. Corrected item-total score correlations of the factors ranged from 0.32 to 0.76, while the Cronbach Alpha coefficients ranged from 0.92 to 0.81.

Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeğinin Geliştirilmesi

Dilek Kırnık, MEB, 0000-0002-7261-7259
Ramazan Özkul, MEB, 0000-0001-9757-6062
Oktay Dönük, MEB, 0000-0002-4620-4944
Yusuf Altunhan, MEB, 0000-0003-1329-854X
Yahya Altunkaynak, MEB, 0000-0002-3128-7396

Öz

Öğrencilerin okul yaşam kalitesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi, okul eğitiminin kalitesini geliştirme ve güvence altına alma konularında yol gösterici olmakla birlikte eğitimde kaliteyi arttırma noktasında dayanak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, özellikle temel eğitim (ilkokul-ortaokul) kademesinde öğrenim gören öğrencilerin okul yaşam kalitesine yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri Malatya ilinde, 2019-2020 eğitim-öğretim yılında ilkokul ve ortaokul kademesinde öğrenim gören 6700 öğrenciden elde edilmiştir. Geçerlik çalışmaları kapsamında açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, ayrıca madde-test kolerasyon katsayıları incelenmiştir. Güvenirlik çalışmaları ile ilgili Cronbach Alpha iç tutarlılık ve test-tekrar test katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç boyut ve on beş maddeden oluşan bir yapıya sahip olduğu ve ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin ".53" ile ".81" arasında değer aldığı belirlenmiştir. Ölçeğin, toplam varyansı açıklama oranının % 64.887 olduğu belirlenmiştir. Daha sonra ölçeğin üç faktörlü yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri (CMIN=451.298, df=82, RMSEA=0.038, GFI=0.980, AGFI= 0.97, CFI=0.99, NFI=0.98, IFI=0.99, RMR=0.025) ölçeğin yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermiştir. Güvenirlik çalışmaları ile ilgili yapılan analizler sonucunda ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ".92" olarak hesaplanmıştır. Üç hafta ara ile 300 öğrenciden elde edilen veriler üzerinden yapılan test-tekrar test güvenirlik katsayısı (.82), ölçeğin zamana karşı tutarlı olduğunu göstermiştir. Analizlerin sonucu, Okul Mutluluk-Yaşam (OMY) Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Okul-Mutluluk Yaşamı, Ölçek Geliştirme

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 22, Sayı 1, 2021
ss. 603-627
DOI:
10.17679/inuefd.841270

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi :
15.12.2020
Kabul Tarihi :
23.03.2021

Önerilen Atıf

Kırnık, D., Özkul R., Dönük, O., Altunhan, Y. ve Altunkaynak, Y. (2021). Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *22*(1), 603-627. DOI: 10.17679/inuefd.841270

Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeğinin Geliştirilmesi

Okul, her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer, ayrıca bilim, sanat, düşünce vb. birçok faklı nitelik ve özelliği barındıran bir akımdır (TDK, 2020). Okulların birey yaşamında önemli bir yeri bulunmakla birlikte düşünce, davranış ve duygular üzerinde yaptığı etki de dikkate değerdir. Toplumdaki her birey belli bir eğitim sonrasında genellikle okuldaki performanslarına göre sosyal statüler ve roller üstlenirler. Dolayısıyla okul toplum için sadece bir öğrenme merkezi değil bir yaşam alanı olarak görülebilir.

Toplumsal açıdan kritik öneme sahip olan okullar öğrencilerin akademik gelişimleri ile birlikte sosyal ve psikolojik gelişimlerini de önemsemeli, öğrencileri ekonomik açıdan desteklemeli ve onların bütüncül gelişimini sağlamalıdır. Öğrenciler hayatlarının büyük bir kısmını geçirdikleri okullarda, kendi öğrenme düzeylerine göre gelişimlerini sağlamakla birlikte yaşadıkları ülkelerin beklentileri ve koşullarına göre eğitilirler. Okulların ana işlevi öğrencileri bulundukları toplumda yaşamaya hazırlamaktır. Bu ana işlevi yerine getirmekle sorumlu olan okullar öğrencilerin öğrenme yaşantılarını ve tutumlarını etkilediği için yaşam kalitesinin düzeyi önemli görülmektedir.

Okul yaşam kalitesi kavram olarak üç boyutta ele alınmıştır. Okul yaşam kalitesi, okul memnuniyeti boyutunda okuldaki genel refah ölçüsü; sınıf çalışmasına bağlılık boyutunda ödev ve müfredat faaliyetlerine olan ilgi düzeyi; öğretmenlere tepkiler boyutunda öğrenci-öğretmen ilişkilerinin kalitesi incelenmiştir (Epstein ve McPortland, 1976).

Öğrencilerin okuldaki yaşam kalitesini tanıtmak için öncelikle okul yaşam kalitesinin neleri kapsadığını anlamak ve öğrencilerin yaşam kalitesini bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Okul yaşam kalitesi, öğrencilerin okul yaşamına katılımlarının bir sonucu olarak özellikle okulun tipik etkinliklerinde olumlu ve olumsuz deneyimleri açısından öğrencilerin genel refahı ve memnuniyeti olarak ifade edilmiştir (Weintraub ve Bar-Haim Erez, 2009). Weintraub ve Bar-Haim Erez'e (2009) göre okullarda bireylerin refahına, kişiliğine saygı duyan

ve başarı için birden fazla fırsat sunan sağlıklı bir ortam oluşturmalıdır. Bu kapsamda öğrencilerin sağlığı ile okul performansları ve memnuniyetleri arasındaki ilişkinin önemini vurgulayarak öğrencilerin algıladıkları yaşam kalitesi ile memnuniyet, okula karşı tutumlar, öğretmenlerle ilişki ve okul başarısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu; buna karşılık, okuldan memnuniyetsizliğin davranışsal sorunlar ve kötü başarı ile ilişkili olduğunu belirtmiştir. Maele ve Houtte (2011) ise okul yaşam kalitesi kavramını öğretmen öğrenci ilişkileri açısından değerlendirmiş ve öğretmenlerin öğrencilere olan güveni, hem öğrencilerin hem de öğretmenlerin okul yaşamının kalitesini gösterdiğini ifade etmiştir.

Kong'a (2008) göre Williams ve Batten'ın (1981) okul yaşam kalitesi özel ve evrensel olmak üzere yedi boyutta açıklanabilir. Öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkili iletişimi "*öğretmen-öğrenci ilişkileri",* öğrencilerin akranları ve diğer kişilerle iletişimini "*sosyal bütünleşme"*, eğitim yaşantılarında karşılaştıkları durumları "*fırsat"*, okul çalışmalarında başarılı olma duygusunu "*başarı"*, öğrencilerin öğrenme sürecinde motivasyon algılarını "*macera"* olmak üzere beş özel boyutta ele alınmıştır. Öğrencilerin okulları ile ilgili duygularını "*genel doyum",* okula ilişkin olumlu olmayan tepkileri ise "*olumsuz etki"* olmak üzere iki evrensel boyutta açıklamıştır.

Okul yaşamı, öğrencilerin genel olarak okulda iyi olmaları, öğrenmeye açık olmalarının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Sarı'ya (2012) göre okul yaşamı çoğunlukla ve sürekli olarak iyi olma olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, mutluluk, hoşlanma ve pozitif yaşantılar, negatif deneyimler ve duygular üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu deneyimler ise öğrencinin yaşamında anlamlı yeri olan aile, arkadaş çevresi, okul, serbest çalışma dilimi vb. çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Alanyazında daha önce okul mutluluk-yaşamı ile ilgili geliştirilen ölçekler bulunmaktadır. Sarı (2012) tarafından geliştirilen "Okul yaşam kalitesi ölçeği" 5 boyutta ifade edilmiştir. Yine, Weintraub ve Bar-Haim Erez (2009) tarafından geliştirilen "Okul yaşam kalitesi ölçeği" 4 boyutta ifade edilmiştir. Ayrıca Telef (2016) tarafından geliştirilen "Okulda pozitif

yaşantılar ölçeği" 4 boyutta incelenmiştir. Diğer farklı araştırmalarda okul yaşamı ile ilgili farklı isim ve farklı boyutlarda ölçekler uyarlanmış veya geliştirilmiştir. Bu kapsamda incelenen araştırmalarda okul yaşamında etkili olan boyutların genel olarak öğrenci-öğretmen ilişkileri, okul ve sınıfın fiziksel çevresi, okula karşı duygular şeklinde olduğudur. Bu araştırma ile alanyazına öğrencilerin okul yaşamı ile birlikte, okul mutluluğunu ölçen bir veri aracı geliştirerek katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Okul Yaşam kalitesinin farklı tanımlamaları ve açıklamalarında; öğrencilerin okulla ilgili memnuniyet düzeylerinin istenilen düzeyde olması, okul ortamında bulunan tüm bireylerin (öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer çalışanların) okul ortamından memnun olması ya da bireylerde genel mutluluk duygusunun yaşanması vurgulanmıştır. Bu kavramın öğrencilerin gelecek öğrenmelerinde ve sosyal yaşantılarında önemli bir etkiye sahip olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin okullardaki yaşam kalite algılarını belirlemek önemli görülmüştür. Öğrencilerin okul yaşam kalitesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi, okul eğitiminin kalitesini geliştirme ve güvence altına alma konularında yol gösterici olmakla birlikte eğitimde kaliteyi arttırma noktasında dayanak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, özellikle temel eğitim (ilkokul-ortaokul) kademesinde öğrenim gören öğrencilerin okul mutluluk-yaşamına yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde, madde ya da faktör sayısı gibi ölçütler önemlidir. Bu bağlamda Kline (1994), çalışma grubunun madde sayısının en az 2 katı kadar olması gerektiğini ifade etmiştir. Tavşancıl (2002) ise çalışma grubunun madde sayısının 5 ile 10 katı arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Erkuş'a (2014) göre çalışma grubu ile madde sayısı arasında bir oran vermek doğru bir yaklaşım değildir. Ölçek geliştirme sürecinde, faktör analizi kullanılıyorsa söylenen kuralların hiçbiri geçerli olmayabilir. Çünkü faktör analizi için örneklem büyüklüğü, ölçülen özelliğin yapısına bağlıdır.

Araştırmada çalışma grubu, olasılıksal örnekleme yöntemlerinden Tabakalı Rasgele Örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma evreni İlkokul ve Ortaokul Eğitim Kurumlarına devam eden 3., 4., 5., 6., 7. ve 8. olarak alt gruplara ayrılmış ve her alt gruptan (tabakadan) rasgele örneklem belirlenmiştir. Bu araştırmada geçerlik ve güvenirlik çalışmaları iki çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır. Doğrulayıcı ve açımlayıcı faktör analizi için gerekli verilerin toplandığı birinci grup, 2019–2020 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında öğrenimine devam eden toplam 6700 ilkokul ve ortaokul öğrencisinden oluşmaktadır (3200 öğrenci ile AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi), 3200 öğrenci ile DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) yapılmıştır). Test-tekrar test güvenirliği çalışmaları ise ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden ilk uygulamaya katılmamış olan 300 öğrenciden elde edilen veriler üzerinde yapılmıştır.

Denemelik Ölçek Formunun Oluşturulması

Araştırmacılar tarafından Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeği geliştirilirken, öncelikli olarak alan yazın taraması yapılmış, "*Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeğine*" ilişkin kuramsal yaklaşımlar ve ölçme araçları incelenmiştir (Alsaç, 2019; Bayram, 2019; Çevik, 2020; Epstein, 1976; Jaavall, 2007; Kong, 2008; Maele, 2011; Sarı, 2012; Weintraub, N. ve Bar-Haim Erez, 2009). İncelemeler sonucunda ilişkin 36 maddelik bir denemelik ölçek formu oluşturulmuştur. Bu bağlamda oluşturulan 36 maddelik deneme formu kapsamı, anlaşılırlığı ve açıklığı açısından değerlendirilmek üzere İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde görevli bir öğretim üyesine ve Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan 3 uzmanla paylaşılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda 8 madde elenerek forma son şekli verilmiştir.

Denemelik ölçek formu toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Her maddenin puan değeri "*1 =Hiç Katılmıyorum*", "*2 = Az Katılıyorum*","*3 = Orta Düzeyde Katılıyorum*", "*4 = Oldukça Katılıyorum*","*5 = Tamamen Katılıyorum*" şeklinde ve Likert tipi ölçek olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, öğrencilerin okul mutluluk-yaşam algılarının yüksek, düşük olması ise okul mutluluk-yaşam algılarının düşük olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapabilmesi için, denemelik ölçek formu Malatya ili ilkokul ve ortaokul kademesinde öğrenim gören 7000 öğrenciye uygulanmıştır. Eksik veya hatalı doldurulan 600 form elenerek, 6400 öğrenciden (3200 öğrenci ile AFA, 3200 öğrenci ile DFA) elde edilen veriler analiz için değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerden elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğunu test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testleri kullanılmıştır. Bu aşamadan sonra geçerlik çalışmaları kapsamında açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA), toplam madde korelasyonları hesaplanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi için eğik döndürme yöntemlerinden promax tercih edilmiştir. Ölçeğin güvenirliğinin belirlenmesi için ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları yürütülürken çeşitli bilgisayar programlarından (SPSS VE AMOS) faydalanılmıştır.

Bulgular

Bulgular kısmında okul mutluluk-yaşam ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına ilişkin detaylara yer verilmiş, yapılan analizlerin sonucu ile birlikte bulgular tartışılmıştır.

GEÇERLİK İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Bu araştırmada geçerlik çalışmaları kapsamında, kapsam geçerliliği, yapı geçerliği ve madde analizi yapılmıştır.

Kapsam Geçerliliği

Kapsam geçerliliği, ölçme aracı ile ölçülecek özelliğin, evreni temsil edebilmesi olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda örneklem geçerliği olarak da ifade edilmektedir (Keleş, 1976). Kapsam geçerliliği incelenen yapının tanımıyla ilgilidir. Sosyal bilimlerde konuyla ilgili uzmanlara danışılır ya da kapsam geçerliliği önceden kanıtlanmış benzer ölçeklerden yardım alınarak yapılabilir.

Bu araştırmada, alanyazının incelenmesi ve benzer ölçme araçlarından yararlanılarak, okul mutluluk-yaşam ölçeği ile ilgili 36 maddelik bir denemelik ölçek formu oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan 36 maddelik deneme formu açıklığı, kapsamı ve anlaşılırlığı açısından değerlendirilmesi için, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görevli bir öğretim üyesi ve Malatya Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli üç uzmana verilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda 28 maddelik denemelik ölçek formuna son şekli verilmiştir.

Yapı Geçerliği

Bir ölçeğin yapı geçerliliğinin incelenmesi ölçek maddeleri arasındaki ilişkilerin analizi ve maddelerinin ilgili olduğu alanı kapsaması bakımından önemlidir. Yapı geçerliğinin incelenmesinde, Korelasyon çalışması, genelleştirilebilirlik teorisinden yararlanma, gruplar arasındaki fark, çoklu metod matris ve faktör analizi yöntemleri en çok kullanılan yöntemler arasındadır (Tekindal, 2009).

Bu araştırmada, yapı geçerliği kapsamında, ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek için önce AFA, daha sonra ise DFA analizi yapılmıştır. AFA, 2019–2020 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında, Malatya ili temel eğitim kademesinde (ilkokul-ortaokul) öğrenim gören 3200 öğrenciden elde edilen veriler üzerinden yapılmıştır. Elde edilen verilerin dağılım özellikleri incelenmiş ve bütün maddelerin çarpıklık ve sivrilik değeri -1.00 ile 1.00 arasında bulunmuştur. Bu aşamadan sonra yapılan KMO ve Bartlett Testleri sonucunda (KMO = .948, Bartlett's Test of Sphericity= 26780.688, df=105, p = .000) verilerin faktör analizine uygun olduğu (KMO≥0.50 ve p<.05) belirlenmiştir. Bu araştırmada AFA yapılırken; faktör altında yüklenen maddelerin anlamı ve içeriği açısından tutarlı olması, her faktörün öz değerinin “1” den fazla olması, her bir maddenin ait olduğu faktörde en az “.40” faktör yüküne sahip olması ve maddelerin bulunduğu faktördeki yük değerleri ile diğer faktördeki yük değerleri arasındaki farkın en az “.10” olması (Çeçen, 2006; Tabachnick ve Fidell, 2007) ölçüt olarak alınmıştır.

Sıralanan ölçütler dikkate alınarak araştırma verileri açımlayıcı faktör analizine tabi tutulmuştur. Ölçütlere uymadığı belirlenen 13 madde *(M5-M6-M7-M9-M11-M12-M14-M17-*

M18-M19-M20-M25-M27) ayıklanarak kalan maddelerle tekrar analiz yapılmıştır. Ölçeğin üç boyut ve 15 maddeden oluşan bir yapı oluşturduğu belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucu faktör yükü, öz değerler, açıklanan toplam varyansın yüzdesi, Cronbach Alpha ve madde toplam korelasyon katsayı değerleri Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1

Ölçek Maddelerinin Faktör Yükü, Madde-Toplam Korelasyon Katsayıları ve Cronbach Alpha Değerleri

Madde No	Madde Adı	Faktör Yükü	Madde Toplam Korelayon Katsayıları
M23	Okulda kendimi güvende hissederim.	,81	,76
M16	Okulda yeni şeyler öğrenirim.	,81	,76
M24	Okulda olmayı seviyorum.	,81	,75
M22	Okulda neşeliyim	,79	,74
M26	Okulda huzurluyum.	,78	,72
M8	Derslerde öğretmenimin sesini rahatlıkla duyarım.	,73	,68
M2	Sınıfım aydınlıktır.	,72	,67
M21	Seçme şansım olsa yine bu okula gelirim.	,72	,66
M15	Derslerime katılırım (Örneğin soru sorma, cevap verme gibi).	,72	,66
M3	Sınıfımın sıcaklığı uygundur.	,68	,63
M10	Ailem okula gitmemi ister.	,68	,61
M13	Başarılı bir öğrenciyim.	,61	,54

M1	Sıramı severim.	,57	,52
M4	Sınıfımdaki öğrenci sayısı uygundur.	,55	,49
M28	Kantinden ihtiyacım olan şeyler alabilirim.	,53	,32

Öz-değer1: 7,41 Öz-değer 2: 1,26 Öz-değer 3: 1,05

Açıklanan Toplam Varyans (%): 64,88

Cronbach Alpha(İç Tutarlılık Katsayısı): ,92

Tablo 1 incelendiğinde maddelerin faktör yükü değerleri “.53” ile “.81” arasında değişmektedir. Madde toplam korelayon katsayıları ise “.32” ile “.76” arasında değişmektedir. AFA sonucunda ölçeğin, toplam varyansı açıklama oranı % 64.88 olarak belirlenmiştir. Toplam varyansı açıklama oranının %40 üzerinde olması, yapı geçerliği için önemli göstergelerden biridir (Kline, 1994). Ölçek için İç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) ” .92” olarak hesaplanmıştır.

Yapılan araştırmalarda verilere en uygun sonuçların oluşması için eğik döndürme önerilmektedir (Rennie, 1997). Dik ve eğik döndürme yöntemi yapıldıktan sonra oluşan sonuçların benzerliği; faktör değişken oranı ve faktörler arası korelasyon azaldıkça daha çok artacaktır. Araştırmalarda eğik döndürme kullanılacak ise sonuçlarının gelecekte daha kullanılır olması açısından oblimin döndürmeye oranla promax'ın tercih edilmesi önerilmektedir (Rennie, 1997; Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu araştırmada açımlayıcı faktör analizi için promax tercih edilmiştir.

Elde edilen faktörlere ait maddeler ve faktör yükü değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Döndürülmüş Faktör Bileşen Matrisi

Madde No	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
M4	,94		
M1	,83		
M3	,71		
M2	,70		
M8	,67		
M13		,97	
M15		,90	
M10		,81	
M16		,68	
M28			,90
M21			,76
M26			,74
M23			,65
M24			,64
M22			,62

Tablo 2’ incelendiğinde faktör yükleri 0,621-0,946 arasında değişmektedir. Birinci faktör 5 maddeden, ikinci faktör 4 maddeden, üçüncü faktör 6 maddeden oluşmaktadır. Birinci faktöre ait maddeler Tablo 3’ de gösterilmiştir.

Tablo 3

Birinci Alt Boyutu Oluşturan Maddeler

(M4) Sınıfımdaki öğrenci sayısı uygundur.
(M1) Sıramı severim.
(M3) Sınıfımın sıcaklığı uygundur.
(M2) Sınıfım aydınlıktır.
(M8) Derslerde öğretmenimin sesini rahatlıkla duyarım.

Birinci alt boyutu oluşturan maddeler incelendiğinde maddelerin, okul mutluluk-yaşam ölçeğinin okulun fiziksel özellikleri boyutu ile ilgili ifadeler içerdiği tespit edilmiştir. Bu yüzden birinci alt boyuta "Okulun Fiziksel Özellikleri (OFÖ)" ismi verilmiştir. İkinci alt boyuta ait maddeler, Tablo 4' de gösterilmiştir.

Tablo 4

İkinci Alt Boyutu Oluşturan Maddeler

(M13) Başarılı bir öğrenciyim.
(M15) Derslerime katılırım. (Örneğin soru sorma, cevap verme gibi)
(M10) Ailem okula gitmemi ister.
(M16) Okulda yeni şeyler öğrenirim.

İkinci alt boyutu oluşturan maddeler incelendiğinde maddelerin, okul mutluluk-yaşam ölçeğinin motivasyon ile ilgili ifadeler içerdiği tespit edilmiştir. Bu yüzden ikinci alt boyuta "Motivasyon" ismi verilmiştir. Üçüncü alt boyuta ait maddeler, Tablo 5' de gösterilmiştir.

Tablo 5

Üçüncü Alt Boyutu Oluşturan Maddeler

(M28) Kantinden ihtiyacım olan şeyler alabilirim.
(M21) Seçme şansım olsa yine bu okula gelirim.

(M26) Okulda huzurluyum.

(M23) Okulda kendimi güvende hissederim.

(M24) Okulda olmayı seviyorum.

(M22) Okulda neşeliyim.

Üçüncü alt boyutu oluşturan maddeler incelendiğinde maddelerin, okul mutluluk-yaşam ölçeğinin okul hakkındaki duyguları ile ilgili ifadeler içerdiği tespit edilmiştir. Bu yüzden üçüncü alt boyuta "Okul Hakkındaki Duygular (OHD)" ismi verilmiştir.

Bu aşamadan sonra, AFA sonucu belirlenen ölçeğin üç boyutlu yapısı, DFA ile incelenmiştir. İlk DFA sonuçlarına göre ölçeğin üç boyutlu yapısını destekleyen bulgular elde edilmiştir. 2. ve 3. maddeler, 13. ve 14. maddeler, 21. ve 24. maddeler ile 23. ve 26. maddeler arasındaki hata kovaryanslarının yüksek olduğu görülmüştür (Madde numaralarında Tablo 1 baz alınmıştır). Bu maddelerin hata kovaryansları arasında ilişki kurulması uygun görülmüş ve DFA yinelenmiştir. Ayrıca Standart Regresyon Yükleri Tablo 6' da gösterilmiştir.

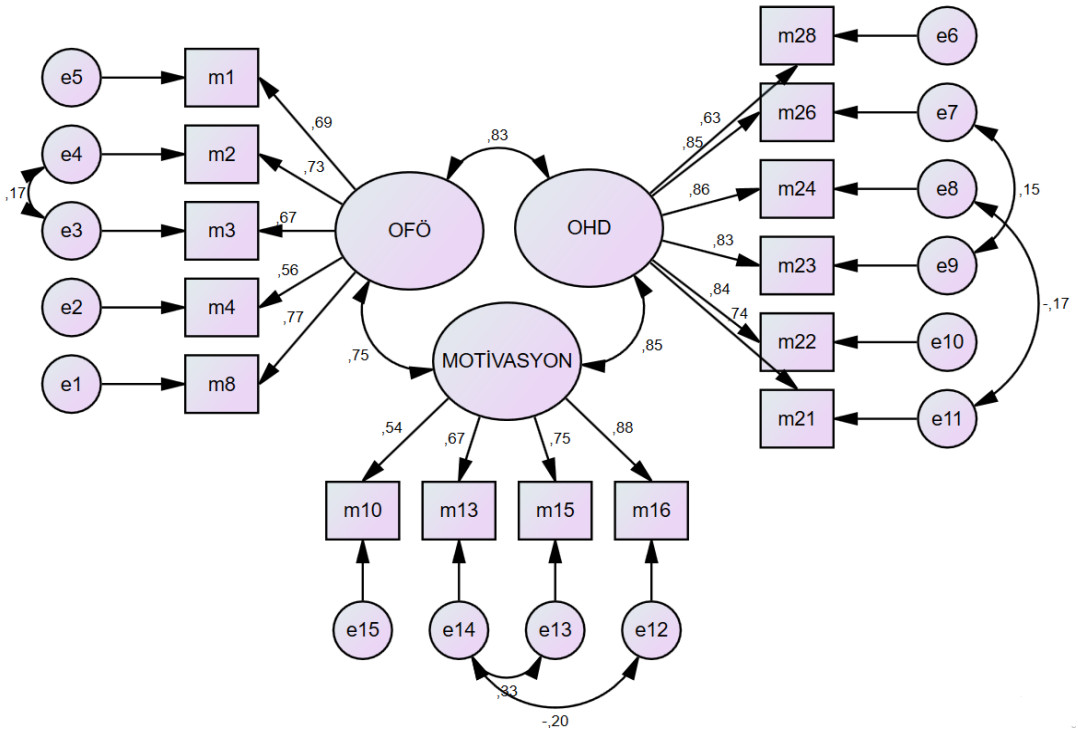
Tablo 6

Standart Regresyon Yükleri

Maddeler	**Faktör**	**Faktör Yükü**
M8	Faktör 1	,77
M4	Faktör 1	,55
M3	Faktör 1	,67
M2	Faktör 1	,72
M1	Faktör 1	,68
M28	Faktör 2	,63
M26	Faktör 2	,85
M24	Faktör 2	,86
M23	Faktör 2	,83

M22	Faktör 3	,84
M21	Faktör 3	,74
M16	Faktör 3	,88
M15	Faktör 3	,75
M13	Faktör 3	,67
M10	Faktör 3	,53

Tablo 6’ incelendiğinde faktör yükleri (.53 ile .77) arasında değiştiği belirlenmiştir. DFA sonucu oluşan ölçeğin yapısına ilişkin grafik şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. *Okul Mutluluk-Yaşam Ölçek Faktör Yapısı*

(Ölçek Boyutları: OFÖ: Okulun Fiziksel Özellikleri, OHD: Okul Hakkındaki Duygular ve Motivasyon)

DFA çalışmalarında model ile veri uyumunun değerlendirilmesi amacıyla "CMIN/df" oranı, uyum iyiliği indeksi (GFI), düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi (AGFI), normlanmamış uyum indeksi (NFI), karşılaştırmalı uyum iyiliği indeksi (CFI), kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA) gibi ölçütler (Şimşek, 2007) kullanılmaktadır. DFA sonucunda elde edilen uyum indeks değerleri şöyledir: *(CMIN=451.298, df=82, RMSEA=0.038, GFI=0.98, AGFI= 0.97, CFI=0.99, NFI=0.98, IFI=0.99, RMR=0.025)*. "CMIN/df" oranının iki veya ikiden küçük değer alması iyi bir model olduğunu, beş veya beşten küçük bir değer alması ise model veri uyumunun yeterli olduğu şeklinde değerlendirilmektedir (Şimşek, 2007). Bu çalışmada "CMIN/df" oranı 5.50 olarak bulunmuştur. Sınırda bir değer olduğundan modelin yeterli bir uyum iyiliğine sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte NFI, GFI, IFI, AGFI ve CFI değerlerinin ".90" dan büyük olması kabul edilebilir, ".95" ten büyük olması ise iyi bir uyum iyiliği değerine sahip olduğu şeklinde kabul edilmektedir (Şimşek, 2007; Meydan ve Şeşen, 2015). Bu değerler açısından araştırmanın iyi uyum iliği değerlerine sahip olduğu söylenebilir. RMR, SRMR ve RMSEA değerleri açısından bakıldığında ise, bu değerlerin ".05" den küçük olması iyi, ".08" in altında olması ise iyi bir uyum iyiliği değerine sahip olduğunu ifade eder (Şimşek, 2007). Araştırmada RMR değeri (0.025) ve RMSEA değeri (0.038), modelin iyi düzeyde bir uyum iyiliğine sahip olduğunu göstermektedir. Yapılan analizler sonucunda model ile veri uyumunun iyi düzeyde olduğunu ve ölçeğin yapı geçerliğini doğrulayan kanıtlar olduğunu söyleyebiliriz.

Madde Analizi

SYK ölçeğinin geçerlik çalışmaları kapsamında madde-toplam korelasyon katsayıları hesaplanmış ve 15 madde için ".32" ile ".76" arasında değiştiği belirlenmiştir.

GÜVENİRLİK İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Güvenirlilik, ölçme sonuçlarının tesadüfî hatalardan arınık olması şeklinde ifade edilmiştir (Turgut, 1990; Yıldırım, 1983). Güvenirliliği etkileyen üç alt boyut vardır. Bunlar duyarlılık, tutarlılık ve kararlılıktır. Duyarlılık, ölçme aracının birimi ile ilgilidir. Birimlerin arası ne kadar küçük ise ölçme aracı o derece duyarlıdır. Tutarlılık, her bir maddenin ölçtüğü özelliğin,

testin bütününün ölçtüğü özellik ile benzer olmasıdır. İç tutarlılık olarak da adlandırılabilir. Kararlılık ise tekrarlı ölçümlerde elde edilen sonuçların benzer olmasıdır. Bir ölçeğin kararlılığının test edilmesi test-tekrar test yoluyla mümkündür. Bu yöntemde, aynı gruba belirli aralıklarla iki kez uygulanan testten alınan puanlar arasındaki korelasyona bakılır (Büyüköztürk, 2013). Bu araştırmada güvenirlik çalışmaları ile ilgili Cronbach alpha iç tutarlık ve Test-tekrar test güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır.

İç Tutarlılık

Güvenirliliği belirlemede genelde Cronbach Alpha katsayısı kullanılır. Alanyazında bu katsayı iç tutarlılığın yani homojenliğin ölçüsü olarak ifade edilir. Güvenilir bir ölçme aracı için Cronbach Alpha katsayısının en az 0,70 olması beklenir. Ölçeğin tamamına ve alt boyutlarına ait hesaplanan güvenirlilik katsayıları Tablo 7' de gösterilmiştir.

Tablo 7

Ölçeğin ve Boyutlarının Güvenirlik Katsayıları

Ölçek ve Boyutları	**Cronbach Alpha Katsayısı**
Faktör 1	,81
Faktör 2	,86
Faktör 3	,86
Ölçeğin Tamamı	,92

Tablo 7 incelendiğinde, ölçeğin alt boyutlarının güvenirlilik katsayıları 0,81-0,86 arasında değişmektedir. Yapılan analizler sonucunda okul mutluluk-yaşam ölçeğinin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ",92" hesaplanmıştır. Bu sonuç, okul mutluluk-yaşam ölçeğinin güvenilir düzeyde bir ölçme aracı olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği

Okul mutluluk-yaşam ölçeğinin test-tekrar test güvenirlik çalışması üç hafta ara ile 300 öğrenciden elde edilen veriler ile yapılmıştır. Ölçeğin test-tekrar test korelasyon katsayısı “,82” olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç ölçeğin zamana karşı tutarlık gösterdiği şeklinde yorumlanabilir (Canlı, Demirtaş ve Özer, 2018; Özkul ve Dönmez; 2019).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Alan yazın incelendiğinde özellikle okul yaşamı kavramının farklı boyutlarda değerlendirildiği ve özellikle temel eğitimde öğrenim gören öğrenciler özelinde okul yaşam kalitesinin neleri kapsadığı tartışılmıştır (Epstein ve McPortland, 1976; Maele ve Houtte, 2011; Weintraub ve Bar-Haim Erez, 2009).

Okulun Fiziksel Özellikleri (OFÖ), Motivasyon ve Okul Hakkındaki Duygular (OHD) olmak üzere üç alt boyutta oluşan ölçek, temel eğitim (ilkokul-ortaokul) kademesinde öğrenim gören öğrencilerin okul yaşam kalitesine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Alan yazında temel eğitim seviyesindeki öğrencilere yönelik benzer boyutlarda farklı çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Çevik (2020) 12 farklı ortaokulda öğrenim gören 5.-6.-7.-8. sınıf öğrencilerinden oluşan öğrenciler ile çalışmış ve okulun bulunduğu yere göre yapılan analiz sonuçlarına göre okul yaşam kalitesi, öğretmenler ve okula yönelik duygular boyutunda anlamlı farklılık gösterdiğini ortaya konmuştur. Alsaç (2019) ilkokul öğrencileri ile yaptığı araştırmada okul doyumu üzerinde okul yaşam kalitesi toplam puanının etkisini anlamlı bulmuştur. Okul doyumu üzerinde okul yaşam kalitesi alt boyutlarından öğretmen, okula yönelik duygular, okul yönetimi ve statü puanları okul doyumunu anlamlı şekilde açıklamaktadır. Yıldız (2019) ortaokul öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin okul yaşam kalitesi algılarının orta düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Bayram (2019) yaptığı araştırma kapsamında öğrencilerin okul yaşam kalitesi düzeyleri farklı değişkenler açısından (cinsiyet, sınıf düzeyi ve okul türü) anlamlı farklılıklar tespit etmiştir. Prasstianingrum ve Rusmawati (2014) yaptıkları çalışmada öğrencilerin okul yaşam kalitesi algıları ile öğrenme motivasyonu arasında olumlu bir ilişki

belirlemişlerdir. Bu kapsamda okul yaşam kalitesi ne kadar yüksek olursa öğrenme motivasyonunun da o kadar yüksek olacağı söylenebilir.

Öğrencilerin refahının ve okul yaşam kalitesinin teşvik edilmesi, eğitim ve sağlık ekiplerinin karşılaştığı zorluklar olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda öğrencilerin okul yaşam ve mutluluğu ile ilgili alanyazının incelenmesi ve bu konuda çalışmalara ağırlık verilmesi önemli görülmektedir. Bu ölçek, öğrencilerin okul yaşam mutluluğunu ölçen ve üç boyutu temsil eden 15 maddeyi içermektedir. Okulun Fiziksel Özellikleri, Okul Hakkındaki Duygular ve Motivasyon boyutları araştırma literatürü ile uyumludur (Ziviani, Desha ve Rodger, 2006; Weintraub ve Bar-Haim Erez, 2009).

Yapılan araştırmalar okulun yaşam kalitesinin çeşitli özellikler içeren çok boyutlu bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu boyutlar birlikte okul yaşam kalitesi yapısı, öğrencilerin okula özgü etkinliklerdeki olumlu ve olumsuz deneyimleri açısından öğrencilerin refahı ve memnuniyeti ile ilişkili olarak tanımlanmaktadır (Malin ve Linnakyla, 2001).

Bu ölçekte okulun fiziksel özellikleri okul yaşamı ile ilgili önemli bir faktör olarak ele alınmıştır. Analiz, bu faktörün aslında okul yaşam ve mutluluk yapısına katkıda bulunan önemli bir faktör olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, okulun fiziksel ortamının öğrencilerin mutluluğunu etkileyebileceğine dair araştırmalarla desteklenmektedir (Konu ve Rimpela, 2002; Ziviani ve Muhlenhaupt, 2006) Bu nedenle, öğrencilerin okul yaşam ve mutluluk algılarını ölçerken okulla ilgili diğer yönlerin yanı sıra fiziksel çevreyi de incelemek önemlidir.

Temel eğitimde öğrenim gören öğrencilerin okul mutluluk ve yaşamlarının belirlenmesi ve bu yönde bazı çalışmaların yapılması nitelikli eğitimde önemli bir role sahiptir. Bu çalışma ile ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul mutluluk-yaşam algılarının ölçülebilmesi amacı ile bir ölçek geliştirilerek ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinin hesaplanmasına yönelik analizler yapılmıştır.

Geliştirilen okul mutluluk-yaşam ölçeği, 6700 ilkokul ve ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları açısından; kapsam geçerliği, yapı geçerliği, düzeltilmiş madde-toplam korelasyon katsayısı, iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı, test-tekrar test korelasyon katsayısı belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda okul mutluluk-yaşam ölçeği, üç boyut ve 15 maddeden oluşmuştur. Faktörlerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon katsayıları ".32" ile ".76" arasında, iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı ise ".92" ile ".81" arasında değer almaktadır.

Sonuç olarak Okul Mutluluk-Yaşam Ölçeği ile ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul mutluluğu ve yaşam niteliği algılarını ölçmeye yönelik geliştirilmiş olup, bu ölçeğin okul mutluluk-yaşam algılarını ölçebileceği ve yeterli düzeyde geçerlik ve güvenirliğe sahip olduğu söylenebilir. Yapılan çalışma, resmi ilkokul ve ortaokullarda yer alan öğrenciler ve problem durumunun odağıyla yakından ilişkili olan "Okul Mutluluk-Yaşam" konusunda "okulun fiziki özellikleri, motivasyon, okul hakkında duygular" temaları ile sınırlandırılmıştır.

Bu çalışma kapsamında olmayan ve okul kademelerinin tamamını içeren farklı gruplarda geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması ve sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için, İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 17/09/2020-E.59983 tarih-sayı no ile etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

Alsaç, D. (2019). *İlkokul öğrencilerinde okulda pozitif yaşantıların ve okul yaşam kalitesinin okul doyumu üzerindeki etkisinin araştırılması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi, İstanbul.

Bayram, G.(2019). *Ortaokul öğrencilerinin okul yaşam kalitesi algısı ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sakarya.

Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı.* Pegem Akademi.

Canlı, S., Demirtaş, H., & Özer, N. (2018). Okul iklimi ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*,17(4), 1797-1811.

Çeçen, A. R. (2006). Duyguları yönetme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3*(26), 101-113.

Çevik, C. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin okul yaşam kalitesinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Karaman ili örneği).* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı, Düzce.

Duman, G. (2019). *Azerbaycan'daki Türk okullarında bulunan öğretmen ve öğrencilerin okul yaşam kalitesi algıları*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi, Çanakkale.

Epstein, J. L., & McPartland, J. M. (1976). *Classroom organization and the quality of school life.* Maryland: Center for Social Organization of Schools.

Erkuş, A. (2014). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme 1.* Pegem Akademi.

Han-Kocabaş, H. (2019). *8. Sınıf öğrencilerinin okul yaşam kalite düzeylerinin öğrenci öznel iyi oluşu üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Bolu.

Jaavall, I. M. H. (2007). Quality of school life for working students: a study conducted among working students of 8th grade in a primary school in addis Ababa, Ethiopia. Department of Special Needs Education, Faculty of Education, University of Oslo, Norway.

Keleş, R. (1976). *Toplum bilimlerinde araştırma ve yöntem.* Sevinç Matbaası.

Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis.* Routledge.

Kong, C. K. (2008). Classroom learning experiences and students' perceptions of quality of school life. *Learning Environments Research, 11*(2), 111-129.

Konu, A., & Rimpela, M. (2002). Well-being in schools: A conceptual model. *Health Promotion International, 17,* 79–87

Maele, D. V., & Houtte, M. V. (2011). The quality of school life: Teacher-student trust relationships and the organizational school context. https://www.researchgate.net/publication/230627657, Soc Indic Res, 85–100.

Malin, A., & Linnakyla, P. (2001). Multilevel modeling in repeated measures of the quality of Finnish school life. *Scandinavian Journal of Educational Research,* 45, 145–166.

Özkul, R., & Dönmez, B. (2019). Sınıf yönetimi kaygısı: Bir ölçek geliştirme çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 673-694.

Prasstianingrum, N. E. & Rusmawati, D. (2014). Hubungan antara quality of school life dengan motivasi belajar pada siswa kelas xi sma ıslam sultan agung 1 semarang. *Empati,* 3(2), 1-12.

Rennie, K. M. (1997). Exploratory and confirmatory rotation strategies in exploratory factor analysis. Paper Presented At The Annual Meeting Of The Southwest Educational Research Association (Austin, January).

Sarı, M. (2012). Okul yaşamının değerlendirilmesi: Okul yaşam kalitesi ölçeğinin güvenirlik ve geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 344-355.

Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları.* Ekinoks Yayınları.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. (5th ed.). Pearson Education.

Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık.

Tekindal, S. (2009). *Okullarda ölçme ve değerlendirme yöntemleri.* Nobel Yayın Dağıtım.

Telef, B. B. (2016). Okulda pozitif yaşantılar ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Human Sciences, 13(2),* 2475-2487.

Turgut, M. F. (1990). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme.* Saydam Matbaacılık.

Verkuyten, M. & Thijs, J. (2002). School satisfaction of elementary school children: The role of performance, peer relations, ethnicity and gender. *Social Indicators Research 59,* 203–228.

Weintraub, N., & Bar-Haim Erez, A. (2009). Quality of *life in school* (QoLS) questionnaire: Development and validity. *American Journal of Occupational Therapy, 63,* 724–731.

Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme.* ÖSYM.

Yıldız, E. (2019). *Okul yaşam kalitesi algısı, okula aidiyet duygusu ve direnç davranışları: Ortaokul öğrencileri üzerinde bir inceleme*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Adana.

Ziviani, J., Desha, L., & Rodger, S. (2006). Children's occupational time use. In S. Rodger & J. Ziviani (Eds.), *Occupational therapy with children: Understanding children's occupations and enabling participation* (pp. 91–112). Blackwell.

Ziviani, J., & Muhlenhaupt, M. (2006). Student participation in the classroom. In S. Rodger & J. Ziviani (Eds.), *Occupational therapy with children: Understanding children's occupations and enabling participation* (pp. 241–260). Blackwell

İletişim/Correspondence
Dr. Dilek KIRNIK, dlkkrnk@gmail.com
Dr. Ramazan ÖZKUL, ramazan-sefidetrak@hotmail.com
Uzm. Oktay DÖNÜK, okittay@hotmail.com
Yusuf ALTUNHAN, yusufaltunhan@gmail.com
Yahya ALTUNKAYNAK, yahya5870@hotmail.com